

*Л.М. Семенець,
аспірант кафедри педагогіки
Житомирського державного університету імені Івана Франка*

ПРОФЕСІЙНА ГОТОВНІСТЬ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ МАТЕМАТИКИ ЯК ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНА ПРОБЛЕМА

Сучасне соціальне замовлення висуває принципово нові вимоги до педагогічних кадрів, адже сприяти формуванню креативної особистості може тільки вчитель, який сам є творчою особистістю. Сьогодення ставить високі вимоги до майбутніх учителів, а тому підвищення якості професійної підготовки студентів, зокрема формування їх творчої активності, має бути пріоритетною проблемою вузівської освіти [1: 5].

Вища освіта має забезпечувати фундаментальну наукову, професійну (фахову, психолого-педагогічну, практичну) підготовку майбутніх учителів. Якість професійної підготовки педагогів забезпечується широким спектром засобів: оновлення змісту навчального процесу відповідно до останніх досягнень науки і практики. Підвищення науково-педагогічної кваліфікації вчителів, залученням їх до активної участі у науково-дослідній роботі тощо. Таким чином, важливим завданням вищої педагогічної освіти в Україні є підвищення професійної готовності педагогічних працівників.

З огляду на це, зростають вимоги до професійної підготовки вчителя, який має забезпечити реалізацію нової концепції розвитку освіти й, насамперед, виховання підростаючого покоління, здатного до саморозвитку, самореалізації, самоактуалізації. Тому актуальною є **загальна проблема** нашого дослідження - формування професійної готовності майбутніх учителів до розвитку математичних здібностей у школярів.

Аналіз наукових та науково-методичних джерел дає нам можливість стверджувати, що проблему готовності вчителя до роботи в школі вивчають різні науки: філософія, психологія, педагогіка.

Результати вивчення та аналіз наукових досліджень свідчать, що існують різні підходи до визначення поняття "готовність". На сьогодні не існує загально

прийнятого тлумачення готовності. Найчастіше термін "готовність" тлумачать як певну здатність до здійснення діяльності. **Метою даної статті є:** проаналізувати зміст поняття "професійна готовність" у психолого-педагогічних дослідженнях, визначити структуру професійної готовності майбутніх учителів, здійснити системно-функціональний аналіз спроектованої цілісності.

Виникнення стану готовності до діяльності починається з постановки мети на основі потреб та цілей або усвідомлення людиною окресленого перед нею завдання. Наступним є розробка плану, моделей, схем подальшої дії. Потім людина приступає до втілення готовності, застосовує певні засоби та прийоми діяльності, порівнює хід роботи, що виконується та проміжні отримані результати з окресленою метою, вносить корективи.

Таким чином стан готовності майбутніх учителів до діяльності має складну структуру. Вчені по-різному визначають структуру професійної готовності фахівця: одні з них компонентами готовності називають ставлення особистості до діяльності, мотиви, знання, навички і вміння, сукупність професійних особистісних якостей (Н. Горбач, Н. Кічук, А. Лисенко та інші); інші виокремлюють такі складові, як мотиваційний, змістовий, процесуальний, організаторський (Н. Кузьміна, Л. Спірін, В. Сластьонін, О. Щербаков та інші); мотиваційний, когнітивний, емоційно-вольовий компоненти (В. Моляко, Ю. Машбиц, О. Тихомиров).

Структурні компоненти готовності повинні бути представлені, як взаємозалежні та в сукупності давати чітке уявлення про те, якими якостями повинен володіти фахівець, які завдання він буде вирішувати в процесі професійної діяльності.

Зокрема, у словнику із психології готовність визначається як "стан підготовленості, у якому організм налаштований на дію чи реакцію" [2: 2-4].

Визначення готовності до педагогічної діяльності дає Г.В. Троцько, автор розуміє під готовністю цілісне, особистісне утворення, що забезпечує високий рівень педагогічної діяльності і охоплює професійно-педагогічні погляди і

переконання, професійну спрямованість психічних процесів, професійні знання, професійно самовдосконалюватися.

І.П.Підласий готовність учителя до педагогічної діяльності визначав через "професійний потенціал педагога" і "педагогічний професійний потенціал" [3: 253-256]. Він пояснював: "Професійний потенціал (від лат. *potencia* – узагальнена здатність, можливість, сила) - головна характеристика педагога. Це сукупність об'єднаних у систему природних і придбаних якостей, які визначають здатність педагога виконувати свої обов'язки на заданому рівні... Професійний потенціал може бути визначений і як база професійних знань, умінь в єдності з розвинутою здатністю педагога активно мислити, творити, діяти, втілювати свої наміри в життя, досягати запроєктованих результатів" [3: 253].

Професійно обумовлені вимоги до вчителя в педагогіці виражаються термінами "*професійна придатність*" і "*професійна готовність*". Під професійною придатністю розуміють сукупність психічних і психофізіологічних особливостей людини, які необхідні для досягнення успіху в обраній професії. Під професійною готовністю – психологічну, психофізіологічну, фізичну готовність (тобто професійну придатність) та науково-теоретичну і практичну підготовку педагога.

Ми виходимо з того, що професійна готовність майбутніх учителів математики до розвитку математичних здібностей у старшокласників - це інтегроване поєднання теоретико-методологічної, дидактичної, аксіологічної (особистісної), психологічної, спеціальної математичної та управлінської готовностей (див. таблиця 1).

Структура професійної готовності майбутніх учителів математики (таблиця 1)

№	Види професійної готовності	Змістова характеристика
1.	Концептуальна	- система теоретико-методологічних положень, що визначає структурно-функціональні компоненти теоретичної моделі розвитку математичних здібностей у

		старшокласників.
2.	Аксіологічно-особистісна	- встановлення міжособистісних відносин з метою саморозвитку математичних здібностей.
3.	Дидактична	- проектування та цілісна реалізація методичної системи розвитку здібностей у старшокласників.
4.	Психологічна	- забезпечує організацію розв'язування математичних задач відповідно до психологічних закономірностей формування та розвитку математичної діяльності.
5.	Управлінська	- передбачає саморегуляцію педагогічної діяльності з метою формування та розвитку математичної діяльності старшокласників у колективних та колективно-розподілених формах навчання, що забезпечує розвиток математичних здібностей.
6.	Спеціальна математична	- цілісне внутрішнє особистісне утворення, яке характеризується сформованістю структурних компонентів математичної діяльності: потребово-мотиваційна напруженість на знаходження способу розв'язування математичних задач, математичне моделювання теоретичних, практичних, прикладних задач, система математичних дій та операцій, що застосовуються під час математичного пізнання (дослідження) об'єктивної дійсності.

Таким чином, на основі аналізу змісту понять "готовність", "*професійна готовність*", "*професійна придатність*" у психолого-педагогічних дослідженнях доведено їх комплексний та багатоаспектний характер; визначено структуру професійної готовності майбутніх учителів математики; здійснено системно-функціональний аналіз спроектованої цілісності.

Література

1. Національна доктрина розвитку освіти у XXI столітті: Проект // педагогічна газета. - №7. -2001. – С. 4-6.
2. Ребер А. Большой толковый психологический словарь. Том 1 (А-О): пер. с англ. М.: Вече, АСТ, 2000. – 364 с.
3. Подласый И П. Педагогика: Новый курс: Учеб. для студ. высш. учеб. заведений: В 2 кн. – М.: Гуманит. изд. центр ВЛАДОС, 2002. - Кн. 1. - 576 с.